

For mange handicappede har intet job

Beskæftigelsesgraden for personer uden handicap ligger på 77 procent, mens tallet er 43 procent for folk med en funktionsnedsættelse. Det viser en undersøgelse fra SFI. Årsagen er manglende viden.

Af Camilla Pham Corneliussen og Lene Dalgaard Andersen

I et rødt rækkehus sidder Lars Burgwald med hovedet bag computerskærmen. Ligesom mange andre er han i gang med at skrive endnu en jobansøgning. Forskellen er bare, at kontorstolen er udskiftet med en kørestol. Lars har nemlig en virus på rygnerven, som svækker hans motorik og kræfter.

Personer med funktionsnedsættelse er oftere ledige, og det er der flere grunde til. Én er, at mange virksomheder ikke har kendskab til de handicapkompenserende ordninger i form af blandt andet fleksjob, indretning eller hjælpemidler. En anden er, at jobcentre har svært ved at rådgive handicappede på grund af forskellige love.

“En kørestol forhindrer mig ikke i at kunne passe et arbejde som multimediedesigner.” Foto: Camilla Pham Corneliussen.

“Jeg kommer i jobcentret hver tredje måned. De kan hjælpe mig med mit CV eller sende mig på kursus. Lige nu er jeg med på et kursus, hvor jeg ringer ud med en uopfordret jobansøgning. Ellers står jeg egentligt mest for det selv,” siger Lars, der er uddannet multimediedesigner og professionsbachelor i innovation og entrepreneurship.

Spild af gode ressourcer

Beskæftigelsesgraden er langt lavere ved mennesker med handicap end dem uden funktionsnedsættelse. Mange virksomheder kan ikke overskue at sætte sig ind i reglerne for, hvordan de tackler en medarbejder med et handicap, og derfor bliver disse personer sorteret fra.

40.000 af de handicappede er ledige, selvom de gerne ville have et arbejde. Det er både et problem for den enkelte, erhvervslivet og

samfundet, mener Anette Laigaard, formand for Det Centrale Handicapråd.

“Vi mangler arbejdskraft i Danmark, så virksomheder burde målrette arbejdspladsen til borgere med handicap. Det betyder meget, at man kan være med til at levere noget selv, og samfundet kan spare mange penge, hvis flere handicappede var i job,” siger hun.

Jobcentret er bindeleddet

Det er jobcentrenes ansvar at vejlede ledige mod et passende arbejde. Derudover skal de informere arbejdspladser og handicappede jobsøgere om de støttemidler, som gør det muligt for handicappede at passe jobbet.

Maria Høeg, chefkonsulent i Dansk Arbejdsgiverforening, mener, at jobcentre skulle have bedre styr på de handicapkompenserende ordninger.

“Hvert jobcenter har en nøgleperson, som varetager handicapområdet. Men det er ikke

nok. Alle jobkonsulenter burde vide noget om emnet, så de kan formidle jobs til handicappede,” siger hun.

Fastholdelseskonsulent og nøgleperson for handicapområdet i Jobcenter Aarhus, Alice Serup, peger på, at virksomheder selv har til opgave at orientere sig om hjælpemidlerne. Men den største udfordring i rådgivningen er, at mange handicappede ikke fortæller om deres funktionsnedsættelse.

“De risikerer nemlig at miste deres dagpenge fra A-kassen, hvis de ikke kan arbejde 37 timer om ugen. Systemet gør, at mange vælger at tie om deres handicap,” siger hun.

Må selv gøre en indsats

En undersøgelse fra SFI, Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, viser, at mange jobsøgere med handicap søger færre stillinger. Rikke Kastbjerg, formand for Dansk Handicap Forbund Aarhus, mener, at handicappede selv må yde en indsats i jagten på et job.

“Selvom det ikke er så populært at sige, skal den handicappede kigge indad. De kan ikke forvente, at der kommer en arbejdsgiver og ringer på døren,” siger hun.

Jesper Dammeyer lektor ved Institut for Psykologi påpeger, at det kan være vanskeligt for dem at tage sagen i egen hånd.

“Mennesker med funktionsnedsættelse føler sig ofte diskriminerede. Men de skal undgå at tage det på sig og i stedet forsøge at bruge deres handicap som en styrke og sælge sig selv som en medarbejder,” siger han.

Handicap er ingen hindring

På sit kontor er Simon Jespersen i fuld gang med at besvare mails og tale i telefon. Selvom arbejdspladsen hedder Muskelsvindfonden, er Simons stilling som projektmanager ganske almindelig. Dog tager de særligt hensyn til ham som medarbejder, fordi han selv har muskelsvind.

“Jeg kan jo ikke ligefrem gemme mit handicap, så det har jeg ikke forsøgt at skjule i mine jobansøgninger.”

Foto: Lene Dalgaard Andersen.

I hverdagen har Simon flere hjælpere, som er der, når han har brug for det. For eksempel ved toiletbesøg eller under måltider. Det behov for hjælp skal man vende til noget positivt i jobansøgninger.

“Man skal helst fokusere på andet, end alt det man ikke kan klare alene. Jeg har skrevet, at min sygdom blandt andet betyder, at jeg er god til at være på forkant med ting, fordi den kræver struktur i dagligdagen.”

Ifølge Simon er grunden til hans ansættelse, at han både har praktik og studiejob på CV'et fra sin uddannelse i medievidenskab. Det er nemlig altafgørende at have noget ekstra med i bagagen.

“Sandheden er, at det er vigtigt med erfaring, især for mennesker med handicap. For hvis de heller ikke har det, ryger de endnu længere bag i køen,” siger han.

Simons chef, Lene Lebeck, fortæller, at de ansætter nye medarbejdere ud fra rette evner til den stilling, der er slået op. Det gjaldt også ved Simon, men fordi han selv har muskelsvind, passede han ekstra godt til jobbet.

“Det særlige ved Simon er, at han har nogle kompetencer, som ligger ud over, hvad de andre ansøgere har. Han har været i den situation, som fondens medlemmer er i, så det var meget naturligt for os at vælge ham,” siger hun.

Muskelsvindfonden ansætter gerne handicappede, men vægter uddannelse og kvalifikationer højt. Foto: Camilla Pham Corneliussen.

Ingen ansøgninger

I modsætning til Muskelsvindfonden har virksomheden Carl Christensen A/S ingen medarbejdere med funktionsnedsættelse. Administrerende direktør, Thomas Jensen, siger dog, at arbejdspladsen er indrettet optimalt for handicappede.

“Vi har ikke fået nogen ansøgninger fra handicappede, men her er både elevator og handicaptoilet, så vi er forberedte,” siger han.

Carl Christensen A/S bryster sig af at være en rummelig arbejdsplads, fordi de tager socialt ansvar. Men de ansætter ud fra kvalifikationer.

“Vi tager ansøgninger i betragtning på lige fod. Men alle kan ikke klare alle jobs. En kørestolsbruger kan jo ikke være lagerarbejder, men kan sagtens sidde i økonomiafdelingen.”

På trods af at denne virksomhed er opmærksom på mulighederne for at tage hensyn til handicappede, mener Alice Serup fra Jobcen-

ter Aarhus alligevel, at flertallet af arbejdspladserne ikke er det.

“Hvis virksomheder ikke har en konkret interesse i at vide noget om ordningerne, kan de ikke relatere til dem. Men de er først lydhøre den dag, de selv står med en handicappet medarbejder,” siger hun.

Går glip af gevinster

At handicappede oftere er ledige, har både konsekvenser for den enkelte og for samfundsøkonomien. Ligebehandlingschef for Institut for Menneskerettigheder, Maria Liisbjerg, fremhæver de negative effekter, det har for handicappede.

“Står man uden for arbejdsmarkedet, er man ekskluderet fra samfundet. Det er et problem, fordi arbejdet er afgørende for, at man kan realisere sit potentiale som menneske,” siger hun.

Konsulent for samfundsøkonomiske analyser ved COWI Peter Madsen har i en rapport udregnet, at besparelsen vil være 3,3 milliarder kroner på ti år, hvis 6000 førtidspensionister kommer i fleksjob.

“Får man en handicappet i job, får man en arbejdsindsats og sparer dermed penge. Men det giver også noget at være en del af et arbejdsfællesskab. Man har det bedre, hvis man er i job, og det er en gevinst for samfundet ud over det rent produktionsmæssige.”

Kompetencekort letter jobsøgningen

Socialordfører Carl Holst (V) mener ikke, at det kræver lovændringer for at gøre noget ved ledighedsproblemet blandt handicappede.

“Det gør indtryk på mig, at andelen af handicappede på arbejdsmarkedet er faldet. Men løsningen findes i regeringens ti sociale mål fra 2016,” siger han.

Den indsats er Finn Amby, der har lavet en Ph.d. om handicap og beskæftigelse, ikke tilfreds med.

“Politikerne bør følge op på målsætningerne med nogle mere konkrete handlinger. Det karakteristiske ved de politiske strategier er, at alt er på et overordnet plan, og at midlerne er for milde og mangelfulde,” siger han.

Maria Høeg fra Dansk Arbejdsgiverforening foreslår en løsning med et kompetencekort, som bevilger hjælpemidler til den handicappede, så de ikke behøver at søge om det ved ansættelse. På den måde ved arbejdsgiveren på forhånd, hvordan de praktiske ting skal fungere.

Den ide kræver ifølge Carl Holst en udredning, før den kan sættes i værk.

“Jeg har godt hørt om forslaget med et kompetencekort, men det har vi ikke lagt os fast på,” siger han.

Holder fanen højt

Selvom alle mennesker i udgangspunktet kan søge de samme stillinger, må mange handicappede lede i længere tid end andre. Jobsøgende Lars Burgwald gør i sine ansøgninger opmærksomhed på, at han sidder i kørestol, men at det ikke påvirker hans arbejdsindsats.

“Dagene bliver utrolig lange uden et arbejde. I perioder har jeg været helt nede at vende,” siger han.

Afslag på afslag har dog ikke forhindret ham i at fortsætte kampen for et job.